אומבאַקאַנטע ערצעהלונגען פון אַ שבתי צבי'ניק

אידיש : בן - הדור

הוסיין רשאהיד ביי, דער שרייבער פון די קליינע דערצעהלונגען איז איינער פון די אָנגעזעהענסטע פירער פון די ״דאָנמעס״.

— די ריכטיגע אָפּשטאַמער פון די שבתי־צבי'ניקעס, וועלכע גרופּירען זיך דער עיקר אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל און די דאָזיגע סעקטע האָט פון זיך אַרויסגעגעבען אַ סך רעגירונגס־מיניסטאָרען און באַדייטענדע פּאָליטיקער אין טערקיי. זיי ווערען אָבער וואָס אַמאָל ווייניגער. נאָך פאַר דער וועלט־מלחמה האָבען זיי זיך אָנגעהויבען צו אַסימילירען מיט די טערקען, טיילווייז אויך מיט די אידען. היינט צו טאָג געפינען זיך נאָך ביי אַ 300 פון דער סעקטע, וועלכע האַלטען נאָך שטאַרק פון שבתי־צבי'ען מיט זיין תורה, זענען זיך מתחתן נאָר מיט'ן אייגענעם שטאַם, און כאַראַקטעריסטיש — זיי פאַרלייקענען אויך ניט זייער אידישע אָפּשטאַמונג, טראָגען אין זיך אַ ליבשאַפט צו ארץ־ישראל. אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה האָבען אַ סך פון זייערע טערקישע מיליטער־לייט חתונה געהאַט מיט ספרדי'שע פרויען און זענען פאַרבליבען אין ארץ־ישראל. ווי גזאָגט, נעמען די שבתי־צבי'ניקעס אויך אַן אַנטייל אין דער יונגער טערקישער מאָדערנער ליטעראַטור. די דערצעהלונגען פון חוסיין רדשא היר ביי קענען דינען פאַר אַ שיינעם מוסטער פון זייער ליטעראַרישען שאַפען.

דער איבערזעצער

דער מאַטראָז

איך בין געפאָרען פון ״ביסאַר״ קיין ״קאַנליזשע״, אַן אַלטער מאַטראָז האָט מיט אַלע זיינע אָרימע כוחות געשפּאַרט דעם לייווענטענעם זעגעל און מיט גרוים מאַטערניש האָט זיך זיין אַלטע, שווערע שיפעל געשלעפּט קעגען שטראָם. די קליינע כוואַליעס האָבען נאַטירליך געשטערט דעם גאַנג פון שיפעל און האָבען אויסגעמאַטערט ביז גאָר דעם אַלטען מאַטראָז. נישט קוקענדיג וואָס דער פאַרנאַכט איז געווען קיל און פייכט — האָט דער אַלטער דאָך אַראָפּגעוואָרפען פון זיך זיינע אויבערשטע קליידער, ער איז געבליבען אין דער הוילער אויפגעשפּילעטער העמד, עס האָט זיך אַרויסגעזען זיין איינגעפאַלענער חרוב'ער קערפּער, וועלכער האָט געציטערט און געאָטעמט שווער, דאָס פּנים האָט זיך גערויטעלט און דער שווייס האָט זיך געגאָסען פון זיין צעקנייטשט־פאַרהאַרטעוועטען פּנים, ווי לעדער, און דער האַריקער, גרויער ברוסט אַריין, אויף דעם הייסען לייב, וואָס האָט געברענט פון שווייסיגער היץ.

פאַר אַ שטיקעל ברויט האָט ער אין דעם אָרט, וואו איך האָב באַדאַרפט — מיר דעם מאַן פון גערעכטיגקייט און יושר, וואָס האָט זיך אַזוי ברייט צעלייגט אין זיין שיפעל.

פונדעסטוועגען האָב איך נאָך אין דעם אַלטען מאַטראָז געפונען עפּעס אַ זאַך, וואָס האָט נאָך אין מיר דערוועקט אַ קנאה צום אים: ווען ער האָט דאָס מויל געעפענט און אָנגעהויבען רעדען — האָט ביי אים אַ בליץ געטאָן אַ שורה גאַנצע ציינער, אַזעלכע ווייסע, שטאַרקע...

— אוי, פאָטער — האָב איך אַ זאָג געטאָן — דיינע ציינער — זאָל דער אללה באַשירמען, זענען דאָך אַזעלכע געזונטע און שטאַרקע!

דער אַלטער איז ווי געטראָפען געוואָרען פון די רייד, עס האָט זיך אין דער רגע אַ טראַג דורכגעגעבען פאַר אים זיין ביטערטער מזל, ער איז אַזוי פאַרמשפּט תמיד יאָר איין יאָר אויס צו שלעפּען די זעגלען איבער די וואַסערען, ער האָט זיך אַרומגעזען, ווי איך וואָלט געווען דער, וואָס האָט אים אַנטפּלעקט זיין פינסטערען לעבען.

— און וואָס זאָל מען טאָן ? — האָט דער אַלטער געענטפערט — איך האָב אָבער צופיל מיינע ציינער אין אייניקייט געהאַלטען...

וואַרימע זופּ

די צייט פון דאַוונען איז שוין לאַנג אָנגעקומען, און איך גיי זיך אַזוי אויף דעם באַרג־אַראָפּ פון זשאַגאַל־אוגלא. אין דער גאַס זעט מען קיינעם נישט אַן אַ חוץ איינציגע קינדער, מיטאַמאָל דערהער איך הינטער זיך פיס־טריט און עפּעס אַ שמועס פאַרנעמען מיינע אויערען, וואָס אַמאָל מערער, נעענטער. — און אָט זענען זיי שוין פאַרביי מיר: צוויי מענער געקליידעט אין לאַנגע הויזען, עס באַגלייט זיי אַ פּאָליס־מאַן — און הינטער זיי איילט זיי נאָך אַ פרוי און וויל ווי דוקא דערהרייכען. אַלע ריידען אין איינעם אַן אַ אָפּהאַלט. די פרוי וויל איבערשרייען אַלעמען און קלאָגט זיך, אַז זי איז פאַרמאַטערט, און צו וואָס יאָגען זיי זיך אַזוי ? דער פּאָליסמאַן דערמאָנט איר מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען — אַ זי האָט היינט געקענט דערגיין ביז צום באַרג — אַרויף פון טזשינגעל־קוי און זי איז נישט מיד געווען?

— און דערביי האָט ער נאָך מער געשמועסט גרעסערע טריט — אַזוי ? — דופט זיך אָפּ אַן אַ סימן פון ערגערניש די פרוי — דעמאָלט האָט נאָך קיינער קיין האַנט ניט אַרויפגעלייגט אויף מיר, מ'האָט מה ושלעכטס נישט געטאָן — אָבער איצט... איך האָב קיין כח ניט צו גיין ! זי האָט זיך אָנגעשטריינגט מיט אַלע כוחות, נישט צו בלייבען הינטערשטעליג, זי האָט געשלעפּט די פיס און געזיפצט פאַר ווייטיג, זי האָט געדעכעט מיטן גאַנצען גוף.

איך האָב אויך פאַרברייטערט מיינע טריט. ביסלעכווייז האָבען זיי זיך דערווייטערט פון מיר. די פרוי איז געווען איינגעדעקט אין אַ שמוציגען שלייער, דער שירעם איז געווען ביי איר איינגעלייגט און זי האָט גענוצט פאַר אַ שטעקען, זי האָט נישט אויפגעהערט צו מאַטלען מיט איר דאַרפישען דיאַלעקט.

איך בין געווען שוין גענוג דערווייטערט פון זיי — זייער שמועס האָב איך שוין אַזוי דייטליך געקענט הערען. דער יונגער פרוי'ס דינע שטימע האָט זיך דאָן דערטראָגען צו מיינע אויערען:

— און וואָס האָב איך זיך צו שרעקען פאַר דער תפיסה ? — האָט זי שנעל אַ זאָג געטאָן — די רעגירונג וועט געבען יעדען פרימאָרגען וואַרימען זופּ... אַ בעט וועל איך האָבען וואו דעם קאָפּ צו לייגען... ס'אַ פרייד ווי גוט דאָס וועט זיין !

אָרימע נעבאַך ! — וויפיל שפּאָט עס וואָרט דיר נאָך אָפּ, דו ביסט אַ שפּילעכעל פאַר די נידעריקסטע תאוות — צוליב אַ וואַרימע זופּ טראָגט עס דיך ?!...

דאָס פאַרפוילטע העכטעל

שוין אַ גוטע שעה ווי זיי פאָרען זיך אין ים, אַרבעטען און שרייען אַלע צוזאַמען.

איך קוק זיך איין צו זיי פון דער ווייטען. ענדליך אַלס באַלוינונג צו זייער ווערער פּראַצע — האָבען זיי אַרויסגעצויגען אויפן ברעג־ים דעם פאַנג־פיש. זיי האָבען אָנגעפילט מיט פיש די גרויסע קערב. זיי האָבען אָנגעגאָסען פולע בלעכען מיט וואַסער און האָבען אָנגעהויבען צו רייניגען די פיש, סאָרטירען זיי יעדען צו זיין מין.

נעבען איינעם אַן אַלטען פישער האָב איך זיך אַוועקגעשטעלט און זיך איינגעקוקט צו זיין אַרבייט. די לאַנגע יאָרען פון אַרבייט און פּראַצע סיי אין די זוניגע טעג און די קאַלטע נעכט האָבען איינגעמאַרשטשעט זיין פאַרברוינטען פּנים. און אָט זיצט ער זיך אַ איינגעבויגענער און סאָרטירט פון פיש צו פיש, מיטאַמאָל זע איך ווי ער האָט דערטאַפּט אַ פאַרפוילטע... אַזאַ צערויסען־צעביסענע — ער וועט זיכער עס אַוועקוואַרפען פאַרן הונט — טראַכט איך זיך אין האַרצען — און ווער ווייס צי דער הונט וועט עס נאָך וועלען אַ שמעק טאָן?

ווען דער אַלטער פישער האָט זיין אַרבייט געענדיגט — האָט ער צוגערופען זיין קליינעם איינינקעל, אים דערלאַנגט דאָס פאַרפוילטע העכטעל, און אַ זאָג געטאָן : נאַ דיר, נעם עס אַהיים שטוב אַריין !

היינט עס, פאַר דעם אַלטען מאַן, וואָס האָט דערגרייכט באַלד דעם סוף פון זיין צווייטע העלפט יאָרען — צוזאַמען מיט זיין אָרימע פאַמיליע — האָט שוין ניט געקלעקט אַ גאַנצע געזונטע העכטעל ?

אָט דער אומגליקליכער, לאָס אַרבייט אין דערפרי, אין דער פינסטער, ער לעבט אין ליידען און פּלאָגעניש — כאַנוגענט ער זיך מיט אַ מאכל, וואָס דער הונט אפילו וואָלט נישט אַ שמעק געטאָן צו דעם.

און אין מיר האָט זיך דערוועקט אַ געדאַנק : וויפיל מענשען זענען עס דאָ אויף דער וועלט, וואָס זיי פאַרדיינען זייער ברויט אַהן תרעומות צו דער שלעכטער וועלט ? וויפיל זענען עס דאָ אַזעלכע, וואָס נעמען אויף זיך אַלץ מיט גערעכטיגקייט און יושר ? וויפיל זענען זיי עס די מענשען ?

דער פּאַלאַזשי (דער טרעפּער)

אויף דער ערד, נעבען דער וואַנט אַנטגעגען דעם מעטשעט סולייסאַניא זיצען זיי אויסגעשפּרייט איינער אַנטקעגען דעם צווייטען. פאַר זיי איז אויסגעשפּרייט אַ זאַך אַזוי עפּעס אַ שטיק לייוונט, מיט שטאַלץ און ווירדע, ווי זיי וואָלטען אַליין אָנערקענט זייער הויכע שליחות, פּונקט ווי פאַר זיי איז אַנטפּלעקט אַלע פאַרבאָרגענישען פון דער וועלט, אַלע סודות פון לעבען איז פאַר זיי אָפּען. זיצען זיי . . . און לויערען אויף אַ לייכט שטיקעל ברויט.

פאַר זיי גייען דורך טרעגער, מיליטער־לייט, פרויען פון דאָרף, אָפּטמאָל אויסגעשמיקטע פרויען, מיוחס'דיגע עפענדים און אָרעל־לייט — יעדער איינער וויל פּראָבירען, זוכען אַ באַשייד פאַר זייער פאַרשטעלטער צוקונפט, עפענען פאַר זיי דעם פאַרחת'מענטען בוך פון לעבען. אָט קומט אָן איינער אַ פאַרפאַרעטער אין זיינע עסקים — און אײלט זיך ווייטער אין זיין וועג; און ווידער קומט אָן איינער מיט לאַנגזאַמע טריט אַ פאַרמאַטערטער, אַ אויסגעשעפּטער — און אַלע ווילען, גערען מ'זאָל זיי אַנטפּלעקען אויף די געפלאַכטערטע שטיינער די סודות פון מאָרגענדיגען טאָג.

און די כישוף־מאַכער ? וואָס מער זיי בליקען אַריין אין די הערצער, זיי טאַשען דורך די כישוף־שטיינדעלאַך אין זייערע הענט. אַ ציטערדיגע האַנט וואַרפט צו זיי אין שוים אַריין אַ מטבע, וואָס איז נאָך פייכט פון זייער שווייסיגער האַנט... די כישוף־ווערפלעך — דאָס שליסעל צום פאַרמאַכטען לעבענס־בוך — צעשרייפען זיך איבער דעם ליוועגט.

די טרעפער זאָגען באַשייד, און זיי פאַרטייטשען יעדער ווערפעל באַזונדער. זייערע רייד ווערען פאַרנומען מיט אַזוי פיל פאַרשטאַנד און מיט יראת הכבוד אין די פּנימער פון די צוהערער שטאַרלען אויף פון די טרייסט־ווערטער, אין נישט ווילענדיג מוז מען שוין גלויבען, וואָס די טרעפער זאָגען פאַר. אָט דינידעריגע מינדערווערטיגע אַנטפּלעקן פאַר אייך טיפע זאַכען, אַזעלכע ווויכטיגע און ווערטפולע.

און איינמאָל, ווען עס זיינען געקומען די שטאָטישע פּאָליסלייט און מ'האָט זיי אַוועקגעטריבען פון אָרט די כישוף־מאַכער. האָט זיך אַרויסגערוקט איינער פון אָנגעזאַמעלטען המון אַ מיליטער־מאַן, ווייזט אויס פון מאַנטולי־אַ (קליין־אַזיען) ער איז צוגעגאַנגען צו די פּאָליס־לייט און געבעטען נישט אַנצורירען די כישוף־מאַכער.

דער פּאָליסמאַן האָט דאָס זעהר גערוואונדערט און ער האָט זיך אָפּגערופען : — זיי זיינען דאָך נישט מער ווי שווינדלער און אָפּנאַרער, זיי נעמען דאָך צו אייער געלט פון די הענט אַרויס ! —

דער מיליטערמאַן האָט אָנגעקוקט דעם פּאָליסמאַן מיט גוטע אויגען :

— עט, גאָרנישט, ס'מאַכט נישט אויס, חבר, זאָלען זיי צונעמען אונזער געלט — דערפאַר דערצעהלען זיי אונז וואָס עס הערט זיך אין אונזער שטאָט.

דאָס בלעטעל

אויף אַ הויכען וואונדערבאַר־שיינעם בוים באַדעקט מיט באַבלעטערטע צווייגען האָט אַרויסגעשפּראָצט אַ קליין בלעטעל, אַזאַ שיינס, אַ לייכטזיניגס. אויף דעם שפּיץ בלעטעל האָט זיך גערוט

(פאָרזעצונג אויף פּייזש 12)

מיר ווינשען אַלע אידען
פון גאַנץ קאַנאַדע
אַ
פרעהליכען פסח

דער סאַלאַד און קאָך אויל
וואָס איז כשר

מאַזאָלאַ איז דער ריינסטער אויל געמאַכט פון די קערנער פון קאָרן. עס איז אויסגעצייכענט פאַר טיפען פרייען, פּרעגלען און צושמעלצען, און פיעלע האַלטען איהם פאַר בעסער ווי אַליווען אויל צו מאַכען סאַלאַד דרעסינג.

מאַזאָלאַ איז עקאָנאָמיש און זיין ריינקייט און נאַרהאַפטיגקייט ווערען אָפּגעשאַצט איבער גאַנץ קאַנאַדע.

פרעגט אייער גראָסער — זייט זיכער צו קויפען עס אין פאַרזיגעלטע טינס — 1 פונט, 2 פונט, 4 פונט און 8 פונט סייזעס.

מאַנופעקטשורט ביי

The CANADA STARCH CO.
LIMITED
MONTREAL

פרעהט זיך אין
אייער יום טוב

מיר באַגריסען די אידען צו זייער פרייהייטס יום טוב — פסח !

מיר ווינשען אייך אַ כשר'ן און פרעהליכען פסח !

מענעדזשמענט און פאַרוואַלטונג
IMPERIAL THEATRE
ה. וו. נעווילס,
מענעדזשער.

High School Boards and Boards of Education

זענען אויטאָריזירט דורכ'ן געזעץ צו עטאַבלירען

אינדוסטריעלע, טעכניקעל און אַרט סקולס

מיט דער גוטהייסונג פון דעם בילדונגס מיניסטער.

בייטאָג און אָווענט קלאַסען
קאָנען אָנגעפירט ווערען מיט די רעגולאַציעס וואָס זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען פון דעם דעפּאַרטמענט אָף עדיוקיישאָן.

טעאָרעטישע און פּראַקטישע אינסטרוקציעס
ווערט געגעבען אין פאַרשיעדענע טריידס. די סקולס און קלאַסען זענען אונטער דער דירעקציע פון אַן אַדוויזאָרי קאָמיטע. אַפּליקאַציעס צו באַזוכען די סקולס דאַרפען געמאַכט ווערען צום פּרינציפּאַל פון סקול.

קאָמערציעלע געגענשטאַנדען, האַנט אַרבייט, ווירטשאַפטליכע ידיעות און אַגריקולטור און האָרטיקאַלטשור.
ווערען געלערנט אין די קורסען אָף סטאַדי אין פּאַבליק, באַזונדערע, קאָנטינואיישאָן און הויך־סקולס און קאָלידזשיאייט אינסטיטוטען און וואָקיישאָנעל סקולס און דעפּאַרטמענטען.

קאָפּיעס פון די רעגולאַציעס וואָס זענען אַרויסגעגעבען פון דעם מיניסטער אָף עדיוקיישאָן, קאָנען באַקומען ווערען פון דעם דעפּיוטי מיניסטער, פּאַרלאַמענט בילדינגס, טאָראָנטאָ.

פאָהרט מיט דער ללאָיד
פון ניו יאָרק קיין
אייראָפּע

ווייל עס מיינט
שנעלסטע שיפען
קירצסטע ים פאָהרען
שטרענג כשר עסען

ספּעציעלע שנעלע צוגען
ביי די שיפען אין ברעמערהאַפען פאַרזיכערען באַקוועמסטע פאַרבינדונג מיט די וויכטיגע שטעדט אין אייראָפּע. — אויך אויסגעצייכענטע באַן פאַרבינדונג פון שערבורג.

באַגאַזש געטשעקט דורכאויס

זעהט אייער לאָקאַלען אַגענט און פאָדערט ללאָיד טיקעטס

BREMEN

EUROPA

NORTH GERMAN LLOYD
1178 PHILLIPS PLACE. MONTREAL, QUE.

זעהט אויס יום-טובדיג און פילט יום-טובדיג
שיקען אייערע קליידער צו קלינען און פּרעסען צו די

סטאַר קלינערס און דייערס

אַ גרויסער קאָנקורענץ קאַמף געהט אָן צווישען די קלינער און פּרעסער פירמעס אין שטאָדט.
נוצט אויס די געלעגענהייט יעצט

59 ס
מענער סוטס און ספּרינג קאָוטס

לײדיס פּליין דרעסעס — 75 סענט
לײדיס ספּרינג קאָוטס — 95 סענט

מיר קלינען קורטינס, דרייפּס, קאַרפּעטס, אויך טלתים העטס, גלאָווס און אַנדערע הויז־אַרטיקלען צו דער בעסטער צופרידענהייט. טעלעפאָנירט באַלד

ווייווערלי 4888

און אונזער דרייווער איז אַרום אייער טיר

צוויי סטאָרס אין אידישען געגענד צו באַדינען אייך
270 קווין וו. (קאָרנער בעווערלי)
376 ספּעדיינע עוו. (קאָרנער באַלדווין)

לאָזט אונז מאַכען אייער אַרבייט אויף פסח געדענקט :

376 SPADINA AV. STAR CLEANERS & DYERS

פּסח'דיגע מילך

אום צופרידענצושטעלען אונזערע פיעלע אידישע קאַסטימער, האָבען מיר אַראַנזשירט צוצושטעלען ספּעציעלע פּסח'דיגע מילך.

די מילך וועט פּראָדוצירט און אָנגעגאָסען ווערען שטרייננג לויט אַלע רעגולאַציעס פון כשרות.

ACME FARMERS DAIRY
טאָראָנטאָ און האַמילטאָן

ELMHURST DAIRY
מאָנטרעאָל

THE PRODUCERS DAIRY
אָטאַוואַ